No. 111. 1846.

VLISSINGSCHE COURANT.

Woensdag 16 September.

De uitgave dezer Courant geschiedt geregeld driemaal per week. De prijs van het abonnement is voor drie maanden f 2,25, en franco per post f 2,50. Advertentien worden geplaatst à 20 Ct. de regel, uitgezonderd Huwelijks-, Geboorte- en Doodliekendmakingen, waarvan de prijs van 1 tot 6 regels f 1,20 is, en voor elken regel daarboven 20 Ct., behalve 35 Ct. zegelregt voor iedere plaatsing. Men abonneert zich bij alle Boekhandelaren en Postdirecteuren in het Rijk. Brieven franco.

NIEUWSTIJDINGEN.

ENGELAND.

Een ooggetuige van het ontstaan en het voorbijgaan van de cholera te Kurrachee, in Engelsch-Indië, verhaalt het volgende; Gedurende de eerste veertien dagen der maand Junij was de hitte zeer drukkend, maar er waren niet meer zieken dan gewoonlijk. De 14. dier maand was een Zondag; dien dag was de hitte nog veel drukkender: desniettemin maakten de troepen zich gereed, om de godsdienstoefening bij te wonen. Terwijl het carré gevormd werd, rees een zeer dikke onweêrswolk boven den horizont op. Een oogenblik bedekte zij het geheele uitspansel; toen schoot eensklaps een geweldige wind uit, die de boomen boog, de kazerne schokte en de stevigste gebouwen deed waggelen. Die wind vlog voorbij als de *Samoun*, zweepte de wolk voort en liet oogenblikkelijk daarna den hemel onbewolkt en even onbewegelijk als te voren. Maar op zijne vleugelen had die wervelwind een vijand aangebragt, dien hij, helaas! bij ons achterliet. Toen de troepen van het gebed terugkeerden, vielen eenige mannen uit de gelederen en reeds voor middernacht hadden 9 Europesche soldaten van het 56e regement den adem uitgeblazen; tegen den morgen waren de hospitalen niet toereikend om het steeds aanwassend getal zieken te bevatten. Des morgens werden de lijken van 50 soldaten naar de begraafplaats gebragt. De volgende nacht was ontzettend om door te brengen, maar wat het morgenlicht liet aanschouwen was nog ontzettender. De besmetting had zich over de geheele stad uitgebreid. In de straten en op de drempels der huizen ontwaarde men een duizendtal lijken, van alle kleur en kunne. Tot aan den 22. daaraanvolgende telde men niet meer; er was geen sprake meer van begraven; men wierp allen, soldaten, Cipayers, Europeanen en inboorlingen, meesters en knechts ondereen, zonder kist, zonder lijkkleed, met het bed en al, in haastelijk gegraven kuilen; hierover werd dan een weinig aarde gestrooid, niet genoeg misschien om de stad te vrijwaren voor eene tweede besmetting, bijna even noodlottig dan de eerste. Van den 22. tot den 28., scheen de ziekte in hevigheid te verminderen. Den 28. telde men slechts 2 slagtoffers.

— Ten aanzien van den nood in Ierland meldt de *Standard*: Wij zijn geene allarmblazers, maar wij verklaren het volk van ons land ronduit, dat het zich, om millioenen onzer medeburgers in Ierland te redden, tot grootere inspanningen gereed moet maken, dan ooit te voren gedaan of noodig geacht werden. Wij raden niet tot inteekeningen; het gevaar is te groot, om door zulke middelen afgewend te worden. De geheele vernietiging van den aardappelenoogst heeft bewerkt, dat ten minste 4 mill. Ieren in dit oogenblik zoo weinig met levensmiddelen voor het naaste jaar voorzien zijn, als of zij naakt en zonder huisvesting aan de IJszee of in de woestijn Sahara stonden. Vroegere gevallen kunnen hier niet tot rigtsnoer dienen, dewijl het onheil in zulk eenen omvang zonder voorbeeld is. De geschiedenis meldt geen geval, dat eene plantenziekte in alle deelen der aarde bijna gelijktijdig dezelfde soort aantastte en met geheele uitroeijing bedreigde, zonder dat men te weten komt op welke wijze zij zich verbreidt. Het is nu onze dringende pligt, onze medeburgers tegen het verhongeren te beschermen. Wij moeten ons gereed maken om ten minste 4 mill. onzer medeburgers te spijzigen en tevens den Ierschen landbouwer tot eene geheele verandering van zijn cultuurstelsel in staat te stellen.

NEDERLANDEN.

KAMPEN, den 12. September. Ook hier bereiden eenige ingezetenen zich voor tot eene reis naar Noord-Amerika, ten einde een eerlijk stuk brood te mogen eten.

VLISSINGEN, den 15. September. Den 23. dezer zal voor den Hoogen Raad, Kamer van Strafzaken, de bekende zaak der *Vlissingsche Courant* behandeld worden. De heer Mr *P. L. F. Blussé*, Advokaat te 's Gravenhage, zal als verdediger der beklaagde optreden.

— Zr. Ms. schoener *Haaia*, onder bevel van den luitenant 1e kl. *G. Vogelpoot*, is den 10. dezer uit Texel naar Buenos-Ayres, de Kaap de Goede Hoop en Batavia gezeild.

Ook Zr Ms. stoomschip *Batavia*, luit. 1e kl. *L. C. H. Anemaet*, is in den morgen van den 11. uit Hellevoetsluis naar Batavia vertrokken.

— De Redactie der *Twentsche Courant* beschouwt de vrees van sommige nieuwsbladen, alsof men hier ten lande eene *censuur* zou pogen in te voeren, voor volstrekt ijdel; zoo mede de bezorgdheid, dat men eene *borgstelling* zou vorderen van de dagbladen, om dezelve te vernietigen of ten minste te paralijseren. Zulks zou ongrondwettig zijn; men zou schendige handen aan de grondwet slaan, waarin toch duidelijk te lezen staat: « Het is aan aan elk geoorloofd om zijne gedachten en gevoelens door de drukpers, als een doelmatig middel tot uitbreiding van kennis en voortgang van verlichting, te openbaren, zonder eenig voorafgaand verlof daartoe noodig te hebben." Wij zijn dit volkomen, wat de *ongrondwettigheid* betreft, met onze Twentsche zuster eens, maar meenen te moeten vragen, of de grondwet niet aanhoudend omtrent dit art. 225 geschonden wordt, door het vorderen van eene hatelijke drukkende *zegel belasting*, die de dierbare vrijheid « om zijne gedachten en gevoelens door de drukpers als een doelmatig middel tot uitbreiding van kennis en voortgang van verlichting, te openbaren, « *zonder eenig voorafgaand verlof daartoe noodig te hebben*," wanneer men beginnen moet met vooraf geducht op te dokken: als men daartoe niet dan zwaar belast papier mag bezigen? Moet men het er niet voor houden, dat dit wel degelijk *grondwetschennis* is? En wanneer de Regering op dit punt voortdurend zich daaraan mogt schuldig maken, wat waarborgt ons dan tegen eene *censuur* of *borgstelling*? —

— Een uitstekend goed man is de Koning van Pruissen! een model van een kostschoolhouder. Ware hij een Nederlandsch burger geweest, — hij had verdiend redacteur te worden van wijlen den welgezinden *Tydgenoot*. Gedurende al die jaren van zijn Koningschap, zit hij zijn brein te martelen om onmogelijke constitutiën in *rococo* stijl uit te denken en in het net te schrijven. *(A. C.)*

— Men leest in den voorlaatsten *Tydspiegel*: « Gelukkig voor de Theologische wereld, dat men dáár niet, zoo als in de staatkundige, vervolgingen tegen den vrijzinnigen heeft ingesteld, anders werd waarschijnlijk deze of gene onder ons weldra een Theologische *Thieme* of *van Hulst*."

— « Men maakt zich de beschouwing van geheele staten ligter, zegt men, als men zich deze voorstelt als enkele menschen (*individuën*). Zij zijn derhalve ook eerst *kinderen*, en zoolang zij dit zijn, past de onbepaalde éénhoofdige regeringsvorm hun het best. Wanneer echter de kinderen grooter worden, laten zij zich niet meer als zoodanig behandelen; want dan worden zij somwijlen wijzer dan de vaders."

Glosse hierop.

« Ik ken geene glosse, zeg ik met *Claudius*. Eigentlijk weet ik er wel meer dan ééne, maar ik ben bang voor het hooge geregtshof en voor de lagere, tot zelfs voor het allerlaagste toe."

— « De Minister van Financiën (te *Parys*) verklaart met de hand op het hart, dat elke verhooging van belasting *hem* ongemeen veel kost. 't Is jammer dat degenen, die betalen moeten, met even veel regt zeggen kunnen, dat het *hun* nog *veel meer* kost."

GEMENGDE BERIGTEN.

In Belgie is het gebruikelyk, openbaarheid te geven aan de stedelyke rekening van ontvangsten en uitgaven van het vorige dienstjaar, door aanplakking derzelve op onderscheidene plaatsen. — Volgens de Zwartsluizer bode zou Ds. Kynebuik, met berouwing van zyn gehouden gedrag, verzocht hebben weder beroepbaar te worden gesteld tot zyne vroegere bediening van onafgescheiden predikant. — Z. M. onze Koning, reizende onder den naam van Hein Saux, zal, alvorens zich naar zyne goederen in Silezie te begeven een bezoek by Broêr Frederik op Muskau brengen en misschien ook met den Koning van Pruissen de wapenoefeningen te Edmannsdorf bywonen. Prinses Marianne staat haar geboorte-land weder te verlaten. Men wil weten, dat zy in zooverre met haren lieven gemaal verzoend is, dat zy den aanstaanden winter weder haar verblyf in Berlyn zal vestigen. De Prinses van Oranje met haar zoontje Prins Maurits, is daarentegen op weg naar haar vaderland, Wurtemburg. Dan nog de Koningin in Italie, Prins Hendrik in de Middellandsche zee: byna de gansche Oranjerie is reizende en trekkende. — Het Hof van Z. Holland heeft iemand, wegens diefstal met bykomende consideratien, veroordeeld tot geeseling brandmerk met de strop om den hals aan de galg vastgemaakt en 10 jaren tuchthuisstraf. De patient, 46 jaren oud, waarvan hy ruim 20 in pakhuizen der heilige justitie heeft doorgebragt, is reeds drie malen gegeesseld en twee malen gebrandmerkt. Al doende leert men!! — De gevierde zangeres Jenny Lind heeft onlangs te Hamburg een zonderling geschenk ontvangen: een net mahony doosje met meelwormen, het lievelingsvoedsel der nachtegalen. — Te Utrecht is een dienstmeisje overleden 't welk 50 jaren in dezelfde dienst was geweest: haar naam is Marytje Walling. — Aan den Ryn en Mein is gebrek aan doctors, door 't overgroot getal van zieken. — Op den spoortrein tusschen Leiden en den Haag heeft oproer plaats gehad. — Te Hoogezand heeft een 22 jarig jongeling uit den aanzienlyken stand, die nog zoo weinig wereldkennis bezat, dat hy niet wist dat verdiensten niet genoegzaam zyn om eene betrekking in Nederland te verkrygen, zich met een jaytgeweer van het leven beroofd. De kogels zouden 50 pCt, opslaan, zoo dit hier ieder deed, die by gebrek van een kruiwagen, niet kan vooruitkomen, of achteruit wordt gezet.

INGEZONDEN STUKKEN.

De emancipatie der Israëliten in Nederland.

Tusschen 1796 en 1846 ligt eene tijdkloof van vijftig jaar; dat zulks eene rekenkundige en onomstootelijke waarheid is, zal niemand ter wereld betwijfelen.

Den 2. September 1796 werd in Nederland de burgerlijke gelijkstelling der Joodsche landzaten afgekondigd, en den 2. September 1846 was, sedert dat heugelijk tijdstip, eene halve eeuw of vijftig jaar verloopen.

Er zijn reeds eenige maanden verstreken, toen ons een boek in handen kwam, het was de vertaling van ANSPACHS « woorden eens geloovigen Israëlit's." Wij lazen het *werk* niet, dewijl het zich om de Messiasche as bewoog, en bepaalden ons alleen tot de voorrede. Tijdgebrek en andere beletselen stonden ons in den weg, om wegens onderscheidene, daarin uitgedrukte, en met onze gevoelens niet strookende meeningen, in tegenspraak te treden.

SLAPEN OF STERVEN.

(Een verhaal.)

(Vervolg van onze vorige.)

...n hij de kamer, waarin Falkenstein zich bevond, wilde binnentreden, wilde een der knechten hem den toegang weigeren, ...awiebtte voor den gezaghebbenden toon en ernstigen blik, ...ede de geneesheer hem gelastte de deur te openen.

...r zag hij een ontzettend schouwspel; reeds was het linkerbeen ...n graaf met ontelbare brandwonden overdekt.

...enblikkelijk stiet doctor C. den bediende met het gloeijende ...erug.

...ijt gij zinneloos, graaf?" vroeg hij op een bestraffenden toon. ...ermoordt uzelven."

...iets anders blijft mij overig," antwoordde Falkenstein met ... « Uwe kunst kan mij geene hulp verleenen, dus moet ik ...ven helpen."

...i ziet hoe ik mijn best doe," vervolgde hij, na eene poos ...ne flaauwe stem, « maar alle beginselen zijn moeijelijk; ...kunst moet geleerd worden. Ik geef de hoop ook nog niet op."

...tor C. zag dadelijk in, dat de lijder op het punt stond van ...nzinnigheid te vervallen en dat een zoodanige ziekte slechts ...e zielkundige wijze kon behandeld worden.

...ijn waarde graaf," zeide hij derhalve op een minzamen toon, ...uwe parforce-keur zult gij nimmer het doel, dat gij u ...lt, bereiken; hoe meer gij u verstompt, des te eer zult gij, ...de armen des slaaps, maar in die van den dood vallen. ...uit, dat teregt heldhaftig mag genoemd worden, heeft ...er dagen zoodanig bezig gehouden, dat het mij, na vele ...ngen, eindelijk gelukt is een middel uit te denken, waardoor de mensch zelfs weken achtereen den slaap kan wederstaan, zonder daardoor in het minste nadeel te lijden of zonder dat eenig verlies van krachten hierdoor veroorzaakt wordt."

Graaf Falkenstein werd hier zeer opmerkzaam, en de geneesheer vervolgde:

« Het bestaat uit eenen drank, die uit de sterkste slaapwerende middelen vervaardigd is. Uit eene menigte ziektegeschiedenissen, die ik daarover nagelezen heb, kan ik bewijzen, dat het nimmer gefaald heeft in zijne werking."

« Hebt gij dien drank bij u?" vroeg de graaf driftig.

« Ik heb althans een weinig daarvan bij mij gestoken," antwoordde doctor C., en haalde bij deze woorden een fleschtje te voorschijn. « Zoudt gij er soms niet de proef van willen nemen, mijnheer de graaf?"

« Gaarne," antwoordde Falkenstein « Uwe kunde en geleerdheid toch zijn bij iedereen bekend, doctor." Hij strekte de hand naar het fleschje uit.

De doctor liet zich een kopje geven, goot den donkerbruinen drank in hetzelve en reikte dit den lijder over.

Deze dronk het haastig, maar met veel moeite ledig.

Thans verzocht doctor C. hem achterover in zijn leuningstoel zich te vlijen, terwijl hij hem ontelbare voorbeelden van de wonderbare uitwerking van het geneesmiddel verhaalde.

« In den beginne, zeide hij vervolgens, zult gij eenige afgematheid en neiging tot slaap gewaar worden; maar wees onbevreesd, en geeft u gerust daaraan over. Op zijn hoogst zult gij in eene zekere droomerige halve sluimering vervallen, doch steeds uw bewustzijn blijven behouden."

Naauwelijks had de geneesheer deze laatste woorden gesproken, of reeds vielen den graaf de oogen toe, zoodat hij binnen weinige minuten in een diepen slaap lag.

Doctor C. had hem een der sterkste slaapdranken toegediend; want alleen dan hoopte hij hem te redden, als hij den opgewonden mensch zoo spoedig mogelijk tót slapen kon brengen. Bovendien vreesde hij, dat bij den ijzeren wil des graven, deze wakende eene prooi des doods zou worden

Hoe langer Falkenstein sluimerde, in des te dieper slaap verzonk hij. Voortdurend bleef doctor C. bij hem waken, en scherp het uiterlijk van den graaf gadeslaan. In den beginne scheen zijn toestand geheel bewusteloos, doch weldra schonen akelige, kwade droomen de ziel des slapenden te vervullen en die te pijnigen. Herhaalde malen wentelde hij zich heen en weder zonder te ontwaken. Na eenigen tijd werd hij stiller, een gezonden slaap scheen bij hem ingetreden te zijn, en deze duurde twaalf uren achtereen.

Doctor C. verliet het vertrek niet, waarin hij den graaf had laten ontkleeden en te bed brengen. Hij zelf had zich slechts weinig slaap gegund, om den slapende niet te lang buiten zijn toezigt te laten.

Het morgenrood kwam te voorschijn. Zijn zachte glans viel verkwikkend door de groene gordijnen De omstreek was door een zachten regen gedurende den nacht verfrischt en verkwikt. De geur van planten en bloemen verspreidde zich door de lucht.

Doctor C. was aan het venster gaan staan, had hetzelve ten halve geopend en verheugde zich in den lagchenden morgen. Na eene poos keerde hij naar de legerstede van den graaf terug.

Nog altijd lag deze in een diepen slaap, maar hoe helderder buiten de jeugdige dag aanbrak, des te zigtbaarder verhelderden zijne gelaatstrekken; zijn gelaat, waarop tot hiertoe slechts eene onaangename, slaperige verstijving te lezen geweest was, nam eene zachtere uitdrukking aan. Zijn ziel scheen weder met droombeelden vervuld, maar deze moesten van een' anderen, zachteren aard zijn dan de vroegeren. Een vergenoegd, een gelukzalig lachje speelde om zijnen mond, en over het geheele gelaat lag eene tevredenheid verspreid, die doctor C. zich niet herinnerde, ooit bij den graaf opgemerkt te hebben.

De naamlooze steller dezer voorrede maakte toen reeds den lezer aan het binnen kort invallende, vijftig jarige bestaan van de burgerlijke gelijkstelling der Nederlandsche Israëliten indachtig; naar onze meening ware deze herinnering reeds meer dan voldoende geweest. De oprakeling der emancipatie, die nu reeds vijftig jaar telt, en die daarenboven twee en dertig jaar, door 's lands grondwet, is bezegeld, was geene *behoefte*, en even daarom schijnt zij weinig bijval te hebben gevonden. Daarenboven, vier de emancipatie *ieder* jaar, of vier haar in het geheel niet.

Bij den uitgever der bovengemelde vertaling kwam evenwel eene brochure, een *jubilé*, tot aandenken der gebeurtenis van 1796, in het licht. De *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van den 2. dezer heeft eene korte schets van den inhoud en eene aanprijzing er van geleverd.

Ons komt, behoudens het beter weten van anderen, voor, dat de brochure, indien het boekske dien naam verdient, meer en beter aan het doel zou hebben beantwoord, als de schrijver een uitvoerig betoog over de emancipatie tot *hoofdwerk*, en de mededeeling van stukken en acten, bij wijze van bijlagen, tot *bywerk* had gekozen. Hoe veel schoons en voortreffelijks ware de welgesnedene pen des schrijvers niet in staat geweest over dat schoone en gewigtige onderwerp te leveren, daar hij toch eenmaal tot stellen en uitgeven besloten had!

Thans daar de bijlagen het hoofdzakelijkste en verreweg het grootste deel der twee vel druks beslaan, en al hetgeen over de hoofdzaak er in voorkomt niet meer dan eene kleine inleiding, en van geringe beteekenis is, komt ons het werkje alleen geschikt voor de *archiven* van Joodsche kerkbesturen die er behoefte aan hebben.

Waarvoor, nemen wij de vrijheid den geachten schrijver, in bescheidenheid, te vragen, dient dan toch die eeuwige opsomming en wijdsche vermelding van Israëliten die in Nederland met ambten en posten bekleed of die met ridderorden begiftigd zijn? Duitsche en Fransche bladen aan Joodsche belangen toegewijd nemen doorgaans de faamtrompet over, en zoodoende bazuint en weergalmt zij door alle landen en staten. Het onlangs te Manheim uitgegevene *Reformblat*, door WECHSLER en ADLER levert er nog een staaltje van.

Welk wonder is er toch in gelegen, dat van een aantal welgestelde, welopgevoede en aan de beoefening der wetenschappen toegewijde Nederlanders der Joodsche gezindte, van tijd tot tijd, eene minderheid uitmunt, en dat de meest uitstekendste en hoogstbegaafde mannen van zulke minderheid met posten en ambten begunstigd en door lint en eermetaal onderscheiden worden? Dat zij zich het in hun gestelde vertrouwen en de bekomene vereering waardig toonen is eigenlijk pligt, en niet geheel en al voor zoo veel loftuiting vatbaar als die welke men er aan ten koste legt.

De ambtsmannen en eereteekenen dragende Israëliten in Nederland, die wij volgaarne de schatting onzer hulde brengen, zijn wel is waar schitterende lichten, die zich zelf en der regering tot genoegen mogen zijn, maar, *over het algemeen*, brengen zij der collective massa hunner geloofsgenooten luttel nut of voordeel aan; getuige onder anderen de meest alle geridderde heeren leden van de hoogloffelijke Hoofd-Commissie tot de zaken der Israëliten, op welke wij nader terugkomen.

De Joodsche ambtenaar is doorgaans van de zaak des Jodendoms afgescheiden. Een aantal derzelven hangt zelfs in toeval en omstandigheid, voor den vorm, slechts den jood uit.

Zoo gaat het in Nederland en zoo gaat het ook *elders*, waar ontwikkeling, wetenschap en geleerdheid, zonder burgerlijke gelijkstelling een veel hooger trap bereikten. Het eigenlijke Jodendom kent dus hoegenaamd geene oorzaken op mannen trotsch te zijn, die meestal hunnen oorsprong miskennende, zich isoleren en buiten aanraking met de Joodsche belangen stellen of dezelve soms niet naar eisch en pligt behartigen; wanneer zij ook al tot het voorstaan derzelven geroepen zijn.

Veeligt is het *niet* jubelen over het *jubilé* daaraan toe te schrijven, dat de eigenlijk gezegde burgerlijke en maatschappelijke betrekking der Nederlandsche Joden, voor en na 1796, in de hoofdzaak, en op weinige uitzonderingen na, wel eene en dezelfde zal gebleven zijn. Vrijheid van godsdienst en menschlievende, wettelijke bescherming in het godsdienstige, burgerlijke en handelsleven, waren ook, voor het decreteren der emancipatie, de algemeene voorregten van den Israëliet, in het gastvrije en duldzame gemeenebest van Nederland! Het bewind heeft in 1796 slechts *geproclameerd* hetgeen vroeger reeds bestond. Het bestek dezes laat niet toe onze bewering door bewijzen te staven. De burgerlijke en maatschappelijke toestand der Nederlandsche Israëliten liet in 1795 zoo weinig te wenschen over, dat de geproclameerde overgang van dien staat tot eene erkende gelijkstelling, welke Adv. COENEN te Amsterdam ons *zoo* zeer schijnt te misgunnen, weinig te beteekenen had; niets is dus natuurlijker dan dat zij voor het gros der Joodsche bevolking ontastbaar en dus zonder die hooge waarde was die velen er aan hechtten. (1)

Dat de Israëliet in Nederland een tweede land van belofte, een gastvrije ABRAHAM tegen den verschroeijenden middagzon der vervolging vond, dat hem in de vaderlandsche gewesten, welstand, voorspoed, vrijheid en bescherming geworden, moet immers ontegenzeggelijk worden afgeleid uit zijne stalen verkleefdheid aan de stadhouderlijke thans koninklijke dynastie; eene liefde en verkleefdheid zoo hartelijk en volhardend, dat vele *volksrepresentanten* haar tot misdaad vertaagden en dezelve, met klem van woorden, tot een' geduchten slagboom tegen de emancipatie hebben aangevoerd.

In de maatschappelijke en burgerlijke betrekking der Israëliten heeft eene gelijkstelling *de jure*, die reeds *de jure en de facto* bestond, weinig verbetering kunnen aanbrengen; maar in *godsdienstige* aangelegenheden kon haar invloed niet dan heilzaam en zegenrijk zijn; van deze zijde bezit zij eene waarde die onschatbaar is; zij was de lichtwolk die Neêrlands Israël uit de woestenij van bijgeloof en kerkdwang naar het *kanaän* der godsdienstvrijheid en verlichting opvoerde; en geen wonder dat eene wettelijk erkende gelijkstelling, die de te lang misbruikte magt der Sijnagoge, die harer banbliksemende priesters en consistorie-kamer-dwingelanden ondermijnde, en hare bevoegdheden binnen *hollandsche* grenzen verdrong, in de Sijnagoge *zelve* hare hardnekkigste tegenstrevers, hare onverzoenlijkste vijanden vond! *(Vervolg hierna.)*

(1) Gelijk, in 't kerkerhol gesmeten,
De ellendeling, na 't bang geklag,
Voor 't eerst weer vrij van boei en keten,
Den blijden morgen groeten mag;
Zoo mogt uw borst van wellust blaken
O, Israel, bij het blij ontwaken
Uit den verschrikkelijken droom;
Toen gij aan de onbewolkte kimmen,
De zon der vrijheid 't eerst zaagt klimmen
Op Neêrlands vrijgestreden boom.
E. M. CALISCH.

MENGELINGEN.

Afscheid des landverhuizers.

Komt, kinders! vrouw! het hoofd omhoog,
Geen tranen langs den wang;
Ik houd als man mijn oogen droog,
Maar zóó maakt gij 't mij bang!

Ach, vader! 'k wil, maar kan het niet;
Wanneer mijn oog in 't ronde ziet;
Zie toch, zoo lang wij zijn getrouwd,
Hebt gij het gindsche veld bebouwd!

Dag, buurman, 'k druk voor 't laatste uw hand,
In 't oude vaderland;
'k Vind vrijheid bloei en vreé
Aan de andere zij der zee!
Aan de andere zij der zee!

'k Heb op dat veld als kind gespeeld,
Als man gesloofd, gewerkt:
'k Heb de opbrengst met het land gedeeld,
En onzen nood beperkt;
'k Zou denken, vrouw! dat gij vergeet,
Dat hier het land zijn kinders eet.

Ach, vader! maar het troost mij niet,
Wanneer mijn oog in 't ronde ziet!

Dag, buurman, enz.

Daar staat de linde; wijd en zijd
Spreidt hij zijn takken rond;
Daar heb ik 't eerst naar u gevrijd,
En kuste u 't eerst den mond!
En woonde liefde in ons gezin,
Toch sloop er de armoe langzaam in.

Ach vader! smoor mijn tranen niet,
Wanneer mijn oog de linde ziet!

Dag, buurman, enz.

Ik groet u, kerkje, met uw spits,
Die schemert door 't geboomt;
Waar 'k leerde, dat God vader is:
Al 't goed van boven koomt!
Doch waar 't geweten wordt gedrukt,
Wordt kerk en vrijheid omgerukt.

Ach, vader 'k zwijg, maar 't baat mij niet,
Wanneer mijn oog het kerkhof ziet.

Dag, buurman, enz.

Ja, moeder ligt bij 't boomgewas
Begraven in het zand,
Geef God rust aan haar eenzaam asch,
In 't oude vaderland!
Vaarwel, ween niet, bij moeders graf
Neem ik getroost den wandelstaf.

Ja, vader! 'k weet dat Hij gebied,
Maar wijt de vrouw haar tranen niet.

Dag, buurman! 'k druk voor 't laatst uw hand,
In 't oude vaderland;
'k Vind vrijheid, bloei en vreé
Aan de andere zij der zee!
Aan de andere zij der zee! *(Kal.)*

ZEETIJDINGEN.

VLISSINGEN, den 15. September. Sedert den 12. dezer zijn alhier ter reede gekomen.

Voor Antwerpen bestemd:

Emma Taglifiero, V. Pederico, Sully, rogge; Charlotte, C. L. Schube, Memel, hout; Patriot, G. M. Suhr, Haabet, L. P. Hansen, Aalburg, beide rogge, Emma, M. G. Lubbrnen; Riga, boonen, Marie Sophie, C. Kihlberg, Gohtenburg, haver; Elisabeth, J. Edmoods, Lebenen, J. M. Moller, St. Petersburg, beide stukgoed; de Flora, T. N. Takker, Kallundborg, garst; Johanna, J. G. G Kolff, Memel, Wellington, E. Brown, Cronstad, Oscar, J. Dolboll, Gohtenburg, alle hout; Martha Annette, J. Pauls, Neustad, haver; Christine, A. Sonnfeld, Gohtenburg, hout; la ville d'Ostende, J. de Nijs, Bayonne, stukgoed; Anna Major, M. Bandholm, hout, de zwey Bruder, O. Nielsen, beide Riga, vlas en hennip; Eugzeman, C. Burk, Rostock, haver.

Voor Gend bestemd:

Plutus, B. M. Kramer, Riga, lijnzaad.

Voor Brussel bestemd:

De Schnellpost, C. G. Everts, Memel, hout.

Voor Rotterdam bestemd:

Princes van Oranje, D. L. Gust, Duinkerke, stukgoed.

Van Antwerpen zijn de Schelde afgekomen en van deze reede naar gezeild.

Carl, H. Wustenberg, Oostzee, Aman, F. Broekwoldt, Avontuur, Arthur, H. Schansberg, Oostzee, Guiseppi Primein, D. A. Pugnaletto, Avontuur, Poseidan, C. Brahering, Oostzee, der Orion, J. Horssor, Odessa, Patriot, J. Wriede, New-Castle, Therese, C. Schultz, New-Castle, Bauwiena Hendrika, O. J. Wachter, Riga, Bertha, J. M. S. Diewitz, Hartlepool, Rendsburg-Compagnie, H. W. Sich, Sunderland, alle ballast.

Opening des morgens ten 4 ure.
Sluiting des avonds « 8 «
Finale sluiting. De Waterpoorten ten 9 ure en de Rammekens- en Duinpoort ten 10 ure.

Toen de eerste stralen der zon in het vertrek vielen, sloeg de graaf de oogen op.

« Waar ben ik?" vroeg hij met eene afgematte stem.

« In uw kasteel," antwoordde doctor C.

« Dus niet gestorven?" vroeg Falkenstein, en haalde diep adem.

« Gij zijt door een zachten slaap van uw zonderling en gevaarlijk denkbeeld genezen," zeide de geneesheer.

« Ja," hief de graaf weder aan, met eene ontroerde stem, « genezen naar ligchaam en ziel. Thans eerst geloof ik aan droomen, want door hen ben ik gelukkig geworden."

Na eenig stilzwijgen vervolgde hij:

« Mijn vader is mij thans weder verschenen, maar niet toornig en mij vloekende, gelijk vroeger, maar met een opgeruimd en minzaam gelaat. Gij hebt geboet, mijn zoon, zeide hij, en deze beproeving zal uwe verbetering zijn. Gij zult nog in het leven blijven, want gij hebt nog veel kwaads, dat hij bedreven hebt, goed te maken. Niet altijd is God toornig en een berouwhebbend zondaar is Hem welgevallig. Vaarwel. Eerst na vele jaren zult gij mij wederzien, maar niet op aarde. Met deze woorden verdween mijn vader en spoedig daarna ontwaakte ik."

Graaf Falkenstein rigtte zich bij deze woorden op, en reikte den voor zijn bed zittenden doctor de hand.

« Bovenal dank ik u, mijn edele vriend, uit den grond van mijn hart. Zoo gij niet gekomen waart, zou ik in mijn wanhopigen waanzin eene aardsche hel met eene eeuwige verwisseld hebben."

« Weet gij waaruit het geneesmiddel bestond, dat ik u gegeven heb?" vroeg doctor C.

« Ik weet slechts dat het eene gezegende uitwerking gehad heeft," zeide de graaf.

« Het bestond uit niet anders dan uit een eenvoudigen maar zeer sterken slaapdrank," hernam de geneesheer. « Alleen door u met geweld in de armen van den slaap te voeren, kon ik op uwe herstelling hopen."

« Ontvang nogmaals mijn' vurigsten dank," hervatte Falkenstein, « doch daar de Voorzienigheid mij thans bestemd heeft nog langer te leven, om mijne vele schulden uit te wisschen, zoo wil ik met mijne grootste schuld beginnen. - Weet dan, mijn edele vriend, dat uw pleegzoon Alban, dien gij uit medelijden als een verlaten kind hebt opgenomen, mijn broeder is."

« Droomt of schertst gij, graaf?" vroeg doctor C.

« Ik droom niet en scherts evenmin," hervatte de graaf. « Bespaar mij het verhaal van de wijze, waarop ik het kind aan zijne min deed ontrooven en te vondeling leggen, terwijl mijn vader zich, na den dood zijner tweede gade, op reis bevond. Mijn vader voedde altijd de hoop, zijn verloren kind te zullen terug vinden, en had daarom ook in zijn testament mijnen broeder rijkelijk bedacht."

Eene huivering overviel den spreker. Hij zweeg eenige oogenblikken en vervolgde toen:

« Laat ons deze dagen voorbijgaan; thans is het mijn eerste en heiligste pligt, de helft van mijne bezittingen, gelijk het testament luidde, aan mijn broeder af te staan. Wij hebben beide genoeg, en zullen voortaan hoop ik, in vrede en eendragt te zamen leven. Misschien gelukt het mij, door mijn volgend leven te toonen, dat ik de genade des hemels niet geheel en al onwaardig ben."

De graaf hield woord. Hetgeen hij in de gewigtigste oogenblikken zijns levens beloofd had, bleef hij tot aan zijn dood gestand doen. Van dat uur af werd hij een geheel ander mensch. Nadat Alban mondig was geworden, nam hij het bestuur over het hem toegevallen deel der grafelijke bezittingen op zich. Vreedzaam en eendragtig leefden de beide broeders bijeen, en spoedig ondervonden de onderdanen van Falkenstein, dat een geest van vrede en menschenliefde hen bestierde. Na weinige jaren geleek de vroeger vervallene heerlijkheid een klein paradijs

Na eenige jaren stierf doctor C. den dood des wijzen. Vooral had hij nog het genoegen, zich in den bloei en welvaart der omliggende landstreek te verheugen. Een jaar ongeveer voor zijn dood, legde hij de hand zijner dochter Theodora in die van zijn edelen pleegzoon Alban.

De graaf van Falkenstein trad nimmer in den echt. De weldadigheid was zijne hoofdbezigheid, in welke hij nimmer verflaauwde, ten einde zijn vroeger leven zooveel mogelijk te doen vergeten.

Hij bereikte een hoogen ouderdom, geacht en bemind door allen, die hem kenden. Toen hij zijn laatste uur voelde naderen, vouwde hij welgemoed de handen en vreesde de dood niet, maar wachtte dien gelaten af. Hij bad slechts om een zachten uitgang uit dit leven, en deze viel hem ten deel.

Op eenen schoonen avond liet hij zich dragen in den tuin, die in den rijksten bloei der lente stond. De geheele schepping baadde zich in den zachten gloed der avondzon. Uit de verte klonk het statig gelui der kerkklok, en in de nabijheid kweelde de nachtegaal zijn lied. - Het hoofd van den thans zoo beminden grijsaard neigde zich afgemat op zijne borst, een zachte slaap overviel hem, lagchende beelden zweefden in den droom voor zijn geest, zijn vader verscheen en wenkte hem; de slaap werd dieper en dieper tot zijn broeder, de dood, hem de hand reikte.

Toen de avondster aan den westelijken hemel zigtbaar werd, was de bevrijde ziel reeds op weg naar haar hemelsch vaderland. K.

TE VLISSINGEN, BIJ A. W. VAN BISSEN.